

Lidl Danmarks manifest

for mere
bæredygtigt indkøb
af fisk og skaldyr

Indholdsfortegnelse

1. Vores forretningsprincipper.....	1
2. Vores målsætning.....	1
3. Vores holdning.....	2
3.1 Ansvarlig sammensætning af sortiment.....	2
3.2 Oprindelse, gennemsigtighed og sporbarhed.....	2
3.3 Opdræt, pasning og fodring.....	2
3.4 Medicinanvendelse og indgreb på dyr.....	2
3.5 Videreudvikling af standarder for dyrevelfærd.....	2
4. Vores engagement.....	3
Ansvarlig sammensætning af sortiment.....	3
Oprindelse, gennemsigtighed og sporbarhed.....	4
Opdræt, pasning og fodring.....	5
Medicinanvendelse og indgreb på dyr.....	5
Videreudvikling af standarder for dyrevelfærd.....	6

<h3>Fisk og skaldyr fra akvakulturer</h3>		<h3>Vildtfangede fisk og skaldyr</h3>	
			
Frost	Frisk	Frost	Frisk
			
Delikatesse	Konserves		
			
100%	eller	100%	
			
100%			
	1.1.2018		1.1.2017
Fisk og skaldyr fra vores eget faste sortiment		Fisk og skaldyr fra vores eget faste sortiment	

1. Vores forretningsprincipper

“Vi påtager os i vores daglige virke et økonomisk, socialt og miljømæssigt ansvar.”

Vores ansvar over for mennesker, miljø og samfund er formuleret i vores forretningsprincipper. Med udgangspunkt i dette har vi udarbejdet dette dokument, der skal tilgodese en ansvarlig håndtering af hav- og ferskvands fiskeprodukter. Vi ønsker, med vores initiativer, at medvirke til at beskytte og bevare verdens marine økosystemer og støtte op om mere bæredygtigt fiskeri. I denne sammenhæng ser vi os som bindeled mellem producenterne og kunderne.

Vi har følgende holdninger til mere bæredygtig fangst og fremstilling af fisk- og skaldyrsbaserede fødevarer:

2. Vores målsætning

Vi oplever en stigende interesse fra forbrugere af fiske- og skaldyrprodukter, som er fanget eller opdrættet ansvarligt. Denne efterspørgsel ønsker vi at imødekomme, og vi bestræber os på at bidrage på området inden for bæredygtigt fiskeri og akvakultur.

I samarbejde med aktører i leverandørkæden og disses interessenter, ønsker vi at yde vores bidrag til et miljø- og samfundsmæssigt ansvarligt fiskeri. For at opnå dette har vi i dette dokument nedskrevet vores holdninger og målsætninger for vores indkøb af fiske- og skaldyrprodukter og dokumenteret konkrete tiltag. Dette dokument omhandler vores samlede sortiment af egne mærkevarer: delikatessfisk, fiskekonserves, frossen fisk og fersk fisk.

Dokumentet revideres regelmæssigt og vedrører vores egne mærkevarer. Sammen med vores leverandører vil vi dokumentere fremskridt samt udvikle og beslutte nye tiltag. Disse tiltag og målsætninger vil være forpligtende for alle vores leverandører af fisk og skaldyr. Ved afvigelser fra de opsatte mål, skal der defineres initiativer, som sikrer, at tiltagene bliver gennemført og målene bliver nået.

Vi pålægger vores leverandører som minimum at overholde de til enhver tid gældende nationale, lovbestemte standarder. Lidl's leverandører forpligter sig skriftligt til at overholde virksomhedens Code of Conduct, der er baseret på ILO's (International Labour Organization) grundlæggende arbejdsstandarder. Lidl tager i denne sammenhæng afstand fra enhver form for børnearbejde eller overtrædelse af menneske- og arbejdsrettigheder i forbindelse med fremstillingen af vores egne mærkevarer. Det er vores overordnede hensigt at beskytte de mennesker, der arbejder med produktion af fisk og skaldyr og sikre disses

arbejdstagerrettigheder. Vi tager afstand fra leverandører, der ikke overholder dette, og som afviser at støtte og levere fiskeprodukter fra mere miljøvenlige eller bæredygtige fiskerier eller akvakulturer. Lidl's indkøbere vil købe fiskeprodukter i overensstemmelse med vores holdninger i dette dokument.

3. Vores holdning

I det følgende beskrives, på hvilke niveauer vi aktivt arbejder med udviklingen og produktionen inden for ansvarlig fangst eller opdræt af fisk og skaldyr. Efterfølgende konkretiseres de fem niveauer i forhold til indkøb af fisk og skaldyr.

3.1 Ansvarlig sammensætning af sortiment

Vi ønsker at tilbyde kunderne ansvarligt producerede egne mærkevarer. Gennem sammensætningen af vores sortiment understøtter vi disse bestræbelser via anerkendte certificeringsstandarder, som MSC (Marine Stewardship Council) og ASC (Aquaculture Stewardship Council), og tilbyder certificerede produkter med disse organisationers mærker.

3.2 Oprindelse, gennemsigtighed og sporbarhed

Det er vores mål at sikre forbrugerne gennemsigtighed og sporbarhed helt tilbage til råvarerne. Med klar og tydelig information på emballagen på vores egne mærkevarer ønsker vi at oplyse vores kunder, så de har de bedste forudsætninger i deres valg af produkter. Derudover informerer vi også om vores produkter i vores tilbudsavis, på vores facebookside og på <http://www.lidl.dk/>.

3.3 Opdræt, pasning og fodring

Vi har stort fokus på miljøbeskyttelse og socialt ansvarlige arbejdsvilkår. Derfor har vi i årevis engageret os i mere miljø- og samfundsmæssig ansvarlig produktion med fokus på ansvarlig fangst og opdræt, sunde bestande, respekt for vandmiljøet og mere bæredygtigt foder. Dette sker bl.a. gennem samarbejdet med leverandører og mærkningsordninger.

3.4 Medicinanvendelse og indgreb på dyr

Indgreb i miljøet, som f.eks. udledning af ulovlige kemikalier og uansvarlig håndtering af medicin, affald og spildevand accepteres ikke.

3.5 Videreudvikling af standarder for dyrevelfærd

Der er to overordnede mærker, der er værd at se efter, når man køber fisk – MSC (Marine Stewardship Council) og ASC (Aquaculture Stewardship Council). MSC-mærket er kundernes garanti for, at de vildtfangede

fisk og skaldyr er fanget efter bæredygtige standarder. For ASC-mærket gælder det, at fiskeopdræt drives ansvarligt. Kun fisk og skaldyr der lever op til MSC og ASC's strenge standarder for bæredygtighed, kan sælges med mærkernes hhv. blå og grønne logo på emballagen. De to uafhængige mærker er på hver deres måde med til at sikre, at fisk fanges i mængder, der tillader, at fiskebestanden og de økosystemer, de er afhængige af, forbliver sunde og produktive for fremtiden. Vi ser det som vores ansvar at gøre det nemmere at handle bæredygtigt og skabe bevidsthed omkring produkter, der er dyrket mere bæredygtigt.

4. Vores engagement

Ansvarlig sammensætning af sortiment

Vi er som detailvirksomhed bevidst om vores miljømæssige ansvar og ønsker at tilbyde vores kunder produkter, der er ansvarligt producerede. Ud over økologiske produkter støtter vi også MSC- og ASC certificerede produkter og har udvidet dette område markant i de senere år.

I dag tilbyder vi udelukkende MSC-certificerede råvarer i vores faste sortiment, når det drejer sig om vildtfangede ferske og frosne fisk og skaldyr.

Når det drejer sig om fisk og skaldyr fra akvakulturer har vi siden 2018 udelukkende haft ASC- eller økologisk certificerede produkter i hele det faste sortiment (delikatessfisk, fiskekonserves, frosne og ferske fisk).

Vi sammensætter vores sortiment med fokus på bæredygtige bestande af fisk og skaldyr. Derfor undgår vi at tilbyde fiskearter,

- der stammer fra truede eller overfiskede bestande
- der er truet af udryddelse
- der er kategoriseret med ringe modstandsdygtighed eller høj sårbarhed
- hvis bestand og fiskeri ikke har kunnet vurderes på grund af manglende data
- der står på nationale og internationale artsbeskyttelseslister, f.eks. IUCN's Rødliste, CITES, OSPAR's liste over truede arter og habitater, Kinas Rødliste, den amerikanske lov om truede arter og her er klassificeret som truede (threatened), udryddelsestruede (endangered), stærkt udryddelsestruede (critically endangered), beskyttede (protected) eller beskyttede af et forbud (moratorium species).

Af denne årsag tilbyder vi ikke følgende fiskearter, medmindre de er MSC-certificerede: ål, pighaj, orange savbug, storøjet tun, haj, helleflynder, almindelig tun, kuller, snapper, sværdfisk, havtaske, søtunge, stenbider, pighvar, nilaborre. Ligeledes tilbyder vi udelukkende MSC-certificeret rødfisk og rødspætte.

Vi foretrækker fisk og skaldyr, der fanges med skånsomme fangstmetoder, som begrænser bifangst og fangst af småfisk, og som samtidig er miljøvenlige. Særligt kritiske fangstmetoder bør undgås. Vi tilbyder derfor udelukkende tunfiskekonserves, hvortil der ikke er anvendt FAD-fiskeri (Fish Aggregation Device), eller hvor tunen er fanget ved skånsomt stang- og linefiskeri (Pole & Line). Dette angiver vi også på emballagen.

Oprindelse, gennemsigtighed og sporbarhed

Vi ønsker sporbarhed i hele forsyningskæden af fisk og skaldyr. På den måde sikrer vi, at fangstperiode, -område og -skib samt produktionssted er transparent, og at vores retningslinjer overholdes på alle trin. Vi tager principielt afstand fra ulovligt, ikke-rapporteret eller ikke-reguleret fiskeri (IUU Fishing: Illegal, Unreported and Unregulated Fishing) og ulovlige fiskerimetoder. Vi kræver derfor også af vores leverandører, at de forhindrer anvendelsen af råvarer fra IUU-fiskeri. Dette får Lidl kontrolleret ved audits af eksterne auditører, som foretager stikprøvekontrol. Vi sælger ikke fisk fra områder, som ikke er beskyttelses- og forvaltningsreguleret af regionale fiskeriforvaltningsorganisationer. Til fiskeriet må der kun anvendes skibe, der hverken er registreret i lande med bekvemmelighedsflag eller står på EU's aktuelt gældende "sortliste". Derudover sælger vi ikke fisk eller skaldyr, som er omladet fra fangst- til indsamlingsskibe (Transshipment), uden at de er sporbare.

For at sikre total gennemsigtighed for fiskeprodukterne under Lidls egne mærkevarer er emballagen påført et gult felt med følgende oplysninger:

- Vildtfanget Dansk betegnelse, latinsk betegnelse, fangstområde, specifikt fangstområde (hvis til rådighed), fangstmetoder
- Akvakultur Dansk betegnelse, latinsk betegnelse, oprindelsesland

Vi ønsker at fremme forbruget af mere bæredygtige fiskeprodukter og gøre vores kunder opmærksomme på emnet. Vi informerer derfor om bæredygtige vildtlevende eller ansvarligt opdrættede fiskeprodukter i tilbudsavisen og på hjemmesiden: <http://www.lidl.dk/fisk>

Opdræt, pasning og fodring

Vi samarbejder kun med leverandører, der arbejder for et mere bæredygtigt fiskeri og en mere bæredygtig produktion. Vores vildtfangede fisk aftager vi udelukkende fra leverandører, hvis fiskeri undgår følsomme dybhavslevesteder, som koralrev, undersøiske bjerge, kløfter og lign. Som sikkerhed for dette forpligter vores leverandører sig skriftligt til at overholde Lidl's Code of Conduct og et sæt generelle krav, der er udviklet specifikt til formålet. Uafhængige og internationalt anerkendte kontrolorganer kontrollerer, om leverandørerne lever op til de sociale og miljømæssige krav, som vi stiller. Når det gælder opdrættede fisk, har vi fokus på fiskearternes sundhed. Fiske- og rejefarme skal mindst kunne dokumentere en Global Gap eller BAP-certificering (Best Aquaculture Practices). Æg eller småfisk fra vildtfangede fisk bør ikke anvendes til udsætning. Genetisk modificerede dyr vil ej heller blive opdrættet. Det overordnede mål er altid at integrere et mere bæredygtigt opdræt i de lokale økosystemer.

Vi kræver af vores leverandører, at de undgår negativ påvirkning af flora og fauna samt omfattende ændringer i omgivelserne såsom havbund og kyst. Vores leverandører skal dokumentere, at de har truffet foranstaltninger mod udslip af bestande og har udarbejdet og implementeret en plan med tiltag, der kan reducere udslippene. Vi accepterer samtidig ikke foder, der er behandlet med hormoner eller er genmanipuleret i forbindelse med akvakulturer. Vi opfordrer vores leverandører til fortrinsvis at anvende fiskeriaffald som foder og holde foderandelen fra industrifiskeri, dvs. målrettet fiskeri til produktion af fiskeolie og fiskemel, på et minimum. Samtidig bør de i videst mulige omfang aftage industrifisk fra mere bæredygtige fiskerier. Derfor arbejder vi aktivt for, at der i højere grad anvendes plantefoder og restprodukter fra fiskeforarbejdningen.

Medicinanvendelse og indgreb på dyr

Præventiv brug af antibiotika er forbudt i produktionen af fisk og skaldyr. Vi kræver, at vores leverandører har en ansvarlig tilgang til anvendelsen af medicin og valg af behandlingsmetoder. De skal sammensætte deres opdræt på en sådan måde, at sygdomme eller parasitangreb undgås i akvakulturen eller i vildtlevende arter i nærheden. Leverandørerne har pligt til at anvende alternative lægemidler og behandlingsmetoder i forbindelse med sygdomme eller parasitangreb. Ligeledes må vores leverandører kun anvende lovlige kemikalier og udelukkende på den foreskrevne måde. Leverandørerne skal forhindre, at der frigives kemikalier, som er giftige og svært nedbrydelige, eller som kan akkumuleres i fødekæden. Hertil hører substanser fra EU's REACH-forordning. En korrekt håndtering af fækalie-, affalds- og spildevand skal sikre ingen eller mindst mulig belastning af vand, jord og omgivelser.

Videreudvikling af standarder for dyrevelfærd

Lidl har i mere end 20 år støttet Earth Island Institute (EII) for at fremskynde delfinvenlig fangst af tun og bifalder oprettelsen og bevarelsen af havbeskyttelsesområder. Alt vores tunfiskekonserves kommer fra leverandører, der overholder bevarelses- og forvaltningsforanstaltningerne, som defineret af den internationale institution International Seafood Sustainability Foundation (ISSF). Desuden skal tunfiskerfartøjerne stå på ISSF's såkaldte "proaktive skibsregister" (ProActive Vessel Register (PVR)).

Vi støtter institutioner, der arbejder for mere bæredygtigt fiskeri og opdræt. Lidl har således i mange år støttet det tyske Thünen-Institut i sin tværfaglige forskning af havfiskeri og akvakultur. For positivt at påvirke de miljømæssige og sociale betingelser i oprindelseslandene gennemfører Lidl lokale projekter i tæt samarbejde med leverandører og NGO'er. Af denne grund er Lidl f.eks. projektpartner på et projekt med rødrejer i Argentina. Her forberedes MSC-certificeringen gradvist ved hjælp af et fiskeriforbedringsprojekt (FIP). Dette gennemføres af den argentinske miljøorganisation CeDePesca.

Vi er altid åben over for en konstruktiv dialog. Vi er således i regelmæssig kontakt med relevante NGO'er og leverandører for at finde løsninger – både hvad angår bæredygtigt fiskeri og akvakulturer samt mærkning og sporbarhed af fiskeprodukter.

